

FORSIKRINGSBEVIS

FORSIKRINGSNUMMER

UTSTEDT

Eiendeler**Hva er forsikret** **Forsikringssum** **Egenandel**

Forsikringssted

Adresse er angitt under den enkelte bygning

Eiendeler i bygning 1, Bygningsnr:

Virksomhet: Kombinert landbruk , Anvendelse:

Tyverisikring, beskyttelsesklasse B0

- Maskiner, inventar og løsøre
- Investeringer og nyanskaffelser
- Arkiver og data (rekonstruksjon)
- Riving og rydding

Forsikringen dekker

Eiendeler Pluss

Naturskade

Sikkerhetsforskrifter - hva sikrede må gjøre for å forebygge skader - se til slutt i forsikringsbeviset

Dersom dette ikke overholdes, kan retten til erstatning bortfalle helt eller delvis, jf. forsikringsavtaleloven § 4-8 og § 4-11

Sikrede er foretaket nevnt i forsikringsbeviset, personer eller organer som kan forplikte foretaket, ansvarshavende for det skadeforebyggende arbeid, personer som utfører arbeid av ledende art, arbeidsledere eller andre som har en særlig selvstendig stilling innen foretaket.

Ansvarsbegrensninger

Pris	kr
Herav naturskade	kr

Frist for å melde skade

Skade/krav skal meldes til Gjensidige innen ett år etter at forsikrede / den som har rett til erstatningen, fikk kunnskap om de forhold som begrunner kravet. Ellers kan retten til erstatning falle bort.

Klagemuligheter

Dersom det er noe du ikke er fornøyd med, kan du kontakte

- Gjensidiges Kundeombud
- Finansklagenemnda

FORSIKRINGSBEVIS

FORSIKRINGSNUMMER

UTSTEDT

Eiendeler

	Dekkes	Dekkes ikke
Hvem forsikringen gjelder for (sikrede)?	- Forsikringstaker	
Hvor gjelder forsikringen?	- På forsikringsstedet - Transport utenfor forsikringsstedet for tilhenger/deler til arbeidsmaskin i landbruksproduksjon - I Norge for naturskadeforsikring - I Norden med inntil oppgitt forsikringssum, maksimalt kr 2 000 000, for ting som midlertidig er borte fra forsikringsstedet	- Ting i motorvogn eller tilhenger - Transport utenfor forsikringsstedet - Ting på bygge- og anleggsplass
Hva er forsikret?	- Ting nevnt foran i forsikringsbeviset - Maskiner, inventar og løsøre - Tilhørende tekniske installasjoner, kabler, rør og fundamenter og bygningsmessig innredning - Ting leiet eller lånt fra andre når forsikringstakeren ved lov eller skriftlig avtale har forsikringsplikt eller har overtatt risikoen - Bruddskade på fastmonterte skilt, glass og plast i vinduer, dører, innredninger eller inventar, hvor forsikringstaker etter leiekontrakt er pliktig til å betale skaden, inkludert: - utgifter til maling, gravering mv., inntil kr 5 000 - ekstrautgifter til midlertidig innsetting av enkleste type glass i vindu, når ny rute ikke kan skaffes innen rimelig tid Bruddskade glass og skilt er inkludert i forsikringssum for Maskin, inventar og løsøre, egenandel kr 3 000. - Tyveri og skadeverk jf. straffeloven på leide rom, hvor forsikringstaker etter leiekontrakt er pliktig å betale skaden, dekkes inntil forsikringssum for Maskiner, inventar og løsøre, maksimalt kr 500 000 - Når maskiner, inventar og løsøre er forsikret - Maskiner, inventar, løsøre og gjerder utendørs i landbruksproduksjon, som er belastet driftsregnskapet på gården. For telt, plasthall og rundbuehall ute er det kun brann- og tyveridekning - Tilhenger/maskinredskap til arbeidsmaskin i landbruksproduksjon. Tyveri er også dekket. - Innsatsmidler til husdyrproduksjon og plantekulturer - Investeringer og nyanskaffelser av maskiner, inventar og løsøre i forsikringsåret - Prisstigning etter skade - Riving, rydding , lagring, bortkjøring og destruksjon av verdiløse rester - Rekonstruksjon av arkiver og data, manuskripter, yrkestegninger og øvrige arkiver.	- Varer, herunder - råvarer, halvfabrikata, ferdigvarer, handelsvarer, hjelpestoffer, innsatsmidler, emballasje - ting mottatt til oppbevaring, bearbeiding eller reparasjon - kommisjonsvarer, jf. kommisjonsloven § 7 - Motorvogn og arbeidsmaskin som er bygd for fart større enn 10km/t, har vekt over 750 kg eller er registreringspliktige jf. vegtrafikkloven §§ 15 og 16, jf. FOR-1990-01-25-92 § 2-2, tilhengere og maskinredskap til disse, luftfartøy inkl. droner og båt - Gjenstander ført inn til Norge i strid med gjeldene toll-/avgiftsregler - Bygning eller ting omfattet av bygningsforsikring - Levende husdyr og planter i produksjon og levende fisk - Penger, kryptovaluta og verdipapirer, herunder nye kontantkort, lodd, frimerker, billett kort og lignende - For glass og skilt: - Skade ved avskallinger og riper - Skade ved bygnings- og innredningsarbeider - Punktering av isolerglass
Hvilke skader?	- Plutselig og uforutsett skade på ting som er fullt driftsferdig og prøvet, både når de er i drift, under	- Skade som andre enn sikrede er pliktig til og har økonomisk evne til å erstatte i henhold til garanti

Eiendeler

	Dekkes	Dekkes ikke
	<p>flytting på forsikringsstedet og under reparasjon eller ettersyn, med demontering og etterfølgende montering</p>	<p>eller annen avtale. Reises krav mot Gjensidige, kan sikrede pålegges å la spørsmålet, om det foreligger ansvar for leverandør, reparatør eller andre, prøves for retten. Gjensidige betaler kostnadene ved søksmålet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utgifter til vedlikehold og forbedringer - Svi- og gnistskader som ikke skyldes brann - Skade som skyldes kondens, søl, sopp eller soppspor, råte, virus, prioner, bakterier og andre mikroorganismer, heksesot, kjøledyr, insekter - Skade som kun består av flekker, riper, hakk, merker, svinnsprekker og avskallinger - Skade som skyldes tele, setninger, jordtrykk og utilstrekkelig eller sviktende fundamentering - Der skaden er forårsaket av design-/ material-/ dimensjonerings-/ konstruksjonsfeil, korrosjon, slitasje eller feil montering/utførelse, gjøres det fradrag i erstatningen for hva det på skadedagen ville kostet forsikringstakeren å utbedre svakheten. - Punktering av isolerglass - Funksjonsfeil uten at dette skyldes skade på tingen - Tyveri av ting utendørs og fra bygning i det tidsrom bygning/rom i bygning er åpen for kunder eller publikum - Skade som følge av virus, hacking, trojanske hester og annen uautorisert datainntrenging - Bedrageri eller underslag - Svinn - Naturskade som direkte skyldes naturulykke ved skred, storm, flom, stormflo, flodbølge, meteorittnedslag, jordskjelv eller vulkanutbrudd, jf lov om naturskadeforsikring av 16. juni 1989 nr 70. Dette reguleres i avsnitt "Naturskade" - Skade på varer under produksjon og lagring som følge av feil i produksjonsprosessen, feil ved råvarer eller feil behandling - Skade som skyldes snø- og istyngde på veksthus - Maskinskade på tilhenger/maskinredskap til arbeidsmaskin i landbruksproduksjon
	<p>- Naturskade Forsikringen dekker skade som direkte skyldes naturulykke ved skred, storm, flom, stormflo, flodbølge, meteorittnedslag, jordskjelv eller vulkanutbrudd, jf lov om naturskadeforsikring av 16. juni 1989 nr 70 Erstatningen beregnes etter selskapets erstatningsregler.</p>	

Sikkerhetsforskrifter - hva sikrede/bedriften må gjøre for å forebygge skade

Disse forskriftene gjelder for din bedrift. Hvis de ikke følges, kan retten til erstatning bortfalle helt eller delvis, jf. forsikringsavtaleloven § 4-8 og § 4-11

Gjelder for forsikringene: Eiendeler

Sikring av bygning og eiendeler.

Gjensidige kan på forespørsel sende forskrifter gitt av andre.

- Bygning og tekniske installasjoner

Sikrede er ansvarlig for at:

Bygningen er lovlig oppført i henhold til gjeldende Plan og bygningslov, med tilhørende forskrifter.

Bygningen driftes og vedlikeholdes i henhold til gjeldende Forskrift om brannforebygging, med veiledning.

Bygning, bygningskomponent eller maskin må ikke utsettes for større belastninger enn den er beregnet for.

- Elektriske anlegg og utstyr

Elektriske anlegg og elektrisk utstyr skal utføres, drives og vedlikeholdes i samsvar med:

Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven), § 2. Elektriske anlegg skal prosjekteres, utføres, drives, vedlikeholdes og kontrolleres slik at de ikke frembyr fare for liv, helse og materielle verdier.

- Teknisk utstyr

Teknisk utstyr skal installeres, brukes og vedlikeholdes i samsvar med leverandørs/producents veiledning. De som betjener/vedlikeholder utstyret må være kvalifisert til dette.

- Parkering/lading av truck

Det skal være minst 2 meter avstand til brennbare materialer, gulvet skal være ubrennbart og det skal være fri høyde til tak.

Produsenten/leverandørens anvisninger skal følges ved lading. Ladekabler skal være uskadet. Egnede slukkeutstyr i forskriftsmessig stand, minimum 2 stk. 6 kg ABC 55A håndslukkeapparat skal være lett tilgjengelig.

- Snømåking

For å forebygge og begrense skade ved snøras og snøtyngde, skal snø fjernes fra tak, takrenner, vegger, verandaer og terrasser.

- Oppbevaring av avfall

Innendørs oppbevaring av søppel/avfall skal kun foregå i rom av ubrennbare materialer.

Oppbevaring av brennbart avfall uten permanent tilsyn som ligger fritt eller i container, søppelkasser, papirkurver og lignende skal plasseres slik at brann ikke kan smitte til byggverk. Det samme gjelder plassering av avfallsskur.

Avstand til ovennevnte enheter skal være minst 5 meter fra:

- tak/takutstikk
- brennbar yttervegg
- dører
- vinduer
- andre åpninger i vegg

Brennbart avfall kan likevel oppbevares nærmere byggverk hvis oppbevaring skjer i lukket og låst oppbevaringsenhet konstruert slik at eventuell brann ikke kan spre seg ut av oppbevaringsenheten.

- Lagring

Brennbart materiale lagret utendørs skal plasseres minst 8 meter fra byggverk.

Lagre av trelast, trepaller, flis, plast, papir og lignende der høyden er over 4 meter eller areal større enn 200 m², skal plasseres i minst 25 meters avstand til byggverk.

- Selvantennende materiale

Materialer som kan selvantenne, skal legges i egnede beholdere av metall med selvlukkende lokk.

- Brannsikring av fritryanlegg i kommersielle kjøkken

Kommersielle kjøkken med fritryanlegg skal, uansett mengde olje som benyttes, ha automatisk slukkeanlegg. Slukkeanlegget skal kunne utløses både automatisk og manuelt. Slukkemiddelet skal være godkjent for olje (spesialslukkemiddel klasse F) og hindre re-antennning etter slukking. Strøm- og gasstilførsel skal frakobles automatisk ved aktivering av anlegget.

I tillegg til automatisk slukkeanlegg er det krav til manuelt håndslukkeapparat, minimum 6 liter, brannklasse 75F.

Se forøvrig; <http://www.fgsikring.no/>

- Brann og eksplosjonsfarlig stoff

Behandling og oppbevaring av brann- og eksplosjonsfarlig stoff skal være i samsvar med:

Forskrift om håndtering av brannfarlig stoff av 8. juni 2009, kapittel 2. Alminnelige bestemmelser og kapittel 3. Plikter i virksomhet med farlig stoff

Forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff av 26. juni 2002, kapittel 7. Oppbevaring

Nedgravde tanker og stasjonære overgrunns oppbevaringstanker skal sikres mot lekkasje i henhold til:

Forskrift om håndtering av brannfarlig stoff av 8. juni 2009, § 6. Oppbevaring.

- Gassanlegg

Skal prosjekteres, installeres, endres, repareres, driftes, vedlikeholdes, innmeldes og kontrolleres som beskrevet i:

Forskrift av 8. juni 2009 nr. 602 med senere utgaver, om håndtering av farlig stoff.

Gassforbrukende utstyr som hvitevarer, oppvarmingskilder m.v. skal installeres, brukes, vedlikeholdes, installeres og kontrolleres i henhold til produsentens anvisninger.

Forskrift med veiledning og temaveiledninger utarbeidet av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap vil til enhver tid være å finne på www.dsb.no

- Sikkerhetsforskrift for brannalarm- og slokkeanlegg

Dersom brannalarm- eller slokkeanlegg er enten påkrevd eller montert, eller det er gitt rabatt for, gjelder følgende:

- Utførelse og godkjenning

Anlegget må være prosjektert, utført og godkjent i samsvar med offentlige bestemmelser og FGs gjeldende regler for slike anlegg. For landbrukskunder med anlegg installert før 1.1.2003 gjelder Gjensidiges godkjenningsregler.

- Ansvarshavende

Sikrede skal oppnevne en ansvarshavende for anlegget. Ansvarshavende skal ha nødvendig kompetanse og kunne gjennomføre egenkontroll og ivareta anleggets funksjon og pålitelighet.

- Drift, vedlikehold, kontroll og ettersyn

Anleggets funksjonalitet skal kontrolleres årlig, i henhold til gjeldende FG-regelverk og leverandørens instruksjoner.

Kontrollrapport fra registrert installatør skal kunne fremvises på forespørsel. Mangler og avvik ved anlegget som avdekkes i forbindelse med kontroll og vedlikehold, skal utbedres umiddelbart. Utgiftene til kontroll og vedlikehold skal dekkes av sikrede. Ved behov for utskifting av kjernekomponenter eller utvidelser på anlegget, skal hele anlegget oppgraderes til et system som innehar godkjenning etter gjeldende regelverk.

- Endringer og utvidelser

Det må ikke gjøres bygningsmessige endringer eller andre endringer som endrer anleggets omfang, funksjon eller effektivitet.

- Utkopling av anlegget

Dersom hele eller deler av anlegget midlertidig må utkoples, skal sikrede iverksette tiltak som sikrer at risikoen ikke øker. Utkoblingsperioden skal gjøres så kort som praktisk mulig.

Dokumentasjon på at ovennevnte punkter er oppfylt skal forefinnes i internkontrollsystemet.

(FG = Forsikringsselskapenes Godkjennelsesnevnd)

- Brannsløkkingsutstyr (gjelder kun for landbrukskunder):

- Følgende krav til brannsløkkingsutstyr i driftsbygning skal være oppfylt

- bygning inntil 300 m² = minimum 1 apparat, 6 kg type ABC

- bygning inntil 600 m² = minimum 2 apparater, 6 kg type ABC

- bygning 600 m² og større = minimum 3 apparater, 6 kg type ABC.

- alternativt kan brannslange som rekker alle rom i bygningen benyttes. Det skal likevel være minst ett 6 kg ABC apparat tilgjengelig i bygningen.

- Overspenningsbeskyttelse landbruk

Sikrede skal sørge for at hovedinntak på gården er sikret mot overspenning. Vernet skal kontrolleres hvert år (egenkontroll). Eventuelle feil skal rettes umiddelbart.

- Brannalarm ved husdyrhold

Et FG-godkjent brannalarmanlegg skal være installert og i kontinuerlig drift når størrelsen på husdyrproduksjonen medfører krav til system for varsling av brann, ref. forskrifter om dyrehold. Anlegget skal varsle med klokke/sirene både inne og ute, i tillegg til sender som varsler minimum 2 mottakere på SMS og/eller ved oppringning. Anlegget skal kontrolleres årlig av FG-godkjent foretak.

- Ventilasjonsanlegg for grisehus og fjørfehus

Ventilasjonsanlegg som går i kanal over tak i grisehus og fjørfehus skal sikres mot brann på en av følgende to måter:

- Hver ventilasjonsmotor skal ha en temperaturføler tilknyttet et FG-godkjent brannalarmanlegg. Temperaturgrensen skal settes slik at alarm utløses før brannfare oppstår i motoren.

eller

- Hver ventilasjonsmotor skal utstyres med en utkoblingsenhet som løser ut ved for høy temperatur i motoren. Utkoblingsenheten skal ikke kobles inn automatisk etter utfallet.

Arsaken til temperaturalarmen eller utkoblingen skal undersøkes og tiltak gjennomføres.

- Vannskade

Bygning og utvendige vannledninger skal holdes tilstrekkelig oppvarmet for å hindre vannskade ved frostsprengning.

Inn- og utvendige sluk og vannlåser rengjøres jevnlig, minimum 2 ganger per år.

Varer lagres minimum 10 cm over gulv.

Hovedstoppekran i fritidsbolig stenges og rørledning avlastes ved at tappekraner åpnes når bygningen forlates for mer enn tre døgn.

Instruks om dette skal settes opp lett synlig i fritidsboligen.

For bygning som er uten beboelse eller virksomhet, skal hovedstoppekran stenges og rørledning avlastes ved at tappekraner åpnes. For bygninger som er delvis uten beboelse eller virksomhet, skal stoppekran inn til den delen av bygningen stenges og rørledning avlastes ved at tappekraner åpnes.

VVS-arbeider skal utføres av fagkyndig personell.

- Tyveri og hærverk

Bygning, innbo og eiendeler skal være forsvarlig sikret mot tyveri og hærverk. Dører, vinduer og andre åpninger skal være lukket og låst der dette ikke strider mot bestemmelser vedrørende rømningsmuligheter for husdyr. Nøkler skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende.

Der beskyttelsesklasse B0 er angitt i forsikringsbeviset gjelder:

Dører, vinduer og andre åpninger skal være lukket og låst. Nøkler skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende.

Før lokalene forlates skal det kontrolleres at uvedkommende ikke befinner seg i bygningen.

I tillegg gjelder kravene i henhold til beskyttelsesklasse B1, B2 eller B3 der det er angitt i forsikringsbeviset.

Se Forsikringselskapenes Godkjennelsesnemnds (FGs) regelverk, <https://www.fgsikring.no>

Eiendeler/varer oppbevart i container sikres med FG-godkjent containerlås eller FG-godkjent hengelås og hengelåsbeslag, minimum klasse 3, som skjuler og hindrer tilgang til hengelåsens låsebøyle.

Kjøretøy/tilhengere/arbeidsmaskiner/deler til arbeidsmaskiner/båter skal være låst når de forlates etter arbeidstidens slutt, dersom disse er utstyrt med låseanordning.

Nøkler til objekter skal bæres av den som rettmessig disponerer nøklene eller oppbevares i låst:

- FG-godkjent verdi- eller sikkerhetsskap eller i låst bygning utenfor forsikringsstedet.
- Verdi- eller sikkerhetsskap skal monteres i henhold til produsentens anvisninger.

- Tyverisikring av innhold i nedgravd tank

Styringsenhet og påfyllingspunkt skal være låst. Det skal føres peilelogg slik at svinn kan oppdages raskt.

Når objektene befinner seg i bygning, godtas sikring av bygningen/lokalet iht. FGs regler for innbruddsbeskyttelse klasse B1, der ikke andre B-krav er angitt.

- Sikring mot overspenninger/strømbrudd/klima for server, hovedmaskin, styringsenheter og telefonsentraler

Utstyret skal, både på strømmett- og signalsiden, være beskyttet mot induserte overspenninger. Vernet skal være FG-godkjent.

Utstyret skal være tilkopledd avbruddsfri strømforsyning (online UPS) slik at dette kan tas ned/slås av kontrollert.

Med styringsenhet menes enhet som styrer annet utstyr og som har egen separat strømforsyning.

Utstyret skal plasseres slik at det ikke utsettes for skade ved utilstrekkelig eller feilkonstruert klimaanlegg eller unormalt driftsmiljø.

- Informasjonsplikt til beboere i sameiet/borettslaget

Styret må årlig og skriftlig gi beboere informasjon om de gjeldende sikkerhetsforskrifter og konsekvensen av å ikke overholde disse.

- Datasikkerhet

Det skal tas daglig sikkerhetskopier (backup) av alle virksomhetens data. Sikkerhetskopiene skal oppbevares adskilt fra originaldataene slik at de ikke kan skades ved samme hendelse som når originaldataene skades (i f.eks en nettsky eller i et datasystem som ikke er tilkoblet datasystemet hvor originaldataene er). Verifisering av data på sikkerhetskopier skal foretas minst én gang per måned.

Gjelder for forsikringene: Eiendeler

Sikkerhetsforskrift for utførelse av varme arbeider.

1. Definisjon

Med varme arbeider forstås arbeider hvor det benyttes arbeidsverktøy og -utstyr som genererer gnister og varme som kan føre til brann. Varme arbeider omfatter bruk av åpen flamme, varmlufts-, sveise-, skjære- og slipeutstyr.

2. Hvor sikkerhetsforskriften gjelder

Denne gjelder ved utførelse av varme arbeider i alle miljøer med brannrisiko.

Unntatt er varme arbeider som utføres i spesielt tilrettelagte produksjons- og verkstedrom. Rommet skal være adskilt fra annen virksomhet som egen branncelle. Denne skal ha ubrennbare overflater.

3. Avtale med ekstern håndverker/entreprenør

Dersom varme arbeider skal utføres av ekstern håndverker/entreprenør skal sikrede påse at sikkerhetsforskriftens krav inngår i skriftlig avtale eller kontrakt med denne.

4. Sikkerhetskrav

4.1 Arbeidsinstruks for utførelse av varme arbeider utgitt av Finans Norge eller tilsvarende instruks skal være utfylt og signert før utførelse av arbeidet. Arbeidsinstruksen er tilgjengelig på www.fgsikring.no.

4.2 Alt brennbart materiale i risikoområdet der varmt arbeid utføres skal være fjernet eller beskyttet.

4.3 Åpninger i gulv, vegger og tak i risikoområdet der varmt arbeid utføres skal være tettet.

4.4 Egnede slukkeutstyr i forskriftsmessig stand, minimum 2 stk. 6 kg/liter håndslukkeapparat skal være lett tilgjengelig. Ett håndslukkeapparat kan erstattes med brannslange påsatt vann frem til strålerøret.

4.5 Navngitt brannvakt skal kontinuerlig overvåke brannrisiko under arbeidet, i pauser og nødvendig tid etter at arbeidet er avsluttet, minimum en time. Utførende kan være brannvakt der brannrisikoen vurderes som lav.

4.6 Brannvakt og utførende skal ha gyldig sertifikat for utførelse av varme arbeider fra Norsk brannvernforening eller samarbeidende organisasjon i øvrige nordiske land.

5.1 tillegg til punktene over gjelder følgende sikkerhetskrav ved arbeider på tak

5.1 Det er forbud mot bruk av åpen flamme på oppførede og luftede tretak.

5.2 Ved bruk av åpen flamme på kompakte og øvrige tak som ikke er nevnt i punkt 5.1 skal brennbar isolasjon være beskyttet med minst 30 mm ubrennbar isolasjon. Ved bruk av åpen flamme skal det være en sikkerhetsavstand på minst 60 cm til parapet, gesims, gjennomføringer, sluk og lignende som består av brennbare materialer.

1. Forsikringsavtalen består av

- forsikringsdokumentet
- eventuell avtale ved kollektive forsikringer **og reguleres også av**
- forsikringsavtaleloven (FAL)
- det øvrige lovverket

Forsikringsbeviset gjelder foran forsikringsvilkår og sikkerhetsforskrifter. Spesielle bestemmelser gjelder foran generelle bestemmelser.

2. Norske lover og domstoler

Norsk lovgivning gjelder for forsikringsavtalen. Tvister etter forsikringsavtalen avgjøres utelukkende ved norsk domstol.

3. Garantiordning for skadeforsikringer

Gjensidige er med i en garantiordning for individuelle/private skadeforsikringer som kan bidra dersom selskapet ikke har penger til å betale.

4. Valuta

Priser, erstatninger og renter beregnes og gjøres opp i norske kroner.

5. Grunnpris

Grunnprisen er et fast beløp uavhengig av forsikringsavtalens omfang. Den dekker kostnader til administrasjon og refunderes ikke ved oppsigelse i forsikringsåret.

6. Ettårige avtaler fornyes automatisk

Forsikringen er ettårig og fornyes automatisk for ett år av gangen dersom ikke forsikringstaker sier opp forsikringen. Gjensidige kan endre pris og vilkår hvert år ved hovedforfall.

7. Angrerett

Private forsikringstakere har rett til å angre på inngått avtale om kjøp av forsikring når salget har skjedd per telefon eller internett. Angrefristen er 30 dager for personforsikring og 14 dager for øvrige forsikringer. Fristen løper fra mottatt forsikringsdokument.

Melding om bruk av angrerett må gis innen utløpet av angrefristen. Forsikringen vil da bli avsluttet, og forsikringstakeren vil kun betale forsikringspremie og evt trafikksforsikringsavgift for de dagene forsikringen har vært i kraft.

8. Tidsbegrensede forsikringer

Forsikringer som er avtalt for en tidsbegrenset periode, opphører på avtalt utløpsdato uten ytterligere varsel.

9. Tilgodehavende

Opphører forsikringen i forsikringstiden, beregnes tilgodehavende for gjenstående del av forsikringstiden, så sant ikke annet er angitt i de enkelte forsikringsbevis. Dette gjelder ikke for grunnpris, se punkt 5.

Ønskes beløpet utbetalt, må kontonummer oppgis. For privatkunder må kontonummeret eies av forsikringstager. For næringslivskunder må kontonummer og forsikringstager være knyttet til samme organisasjonsnummer. Tilgodebeløp kan også overføres til annet forsikringsforhold i Gjensidige.

10. Avtalegiro

Betaling via AvtaleGiro forutsetter trekk i henhold til betalingsoversikten. Ved manglende trekk forfaller resterende del av årspremien til betaling

11. Renter

Det beregnes renter ved erstatningsoppgjør i samsvar med forsikringsavtalelovens §§ 8-4 og 18-4.

12. Opphør ved eierskifte

I stedet for forsikringsavtalelovens § 7-2 gjelder: Skifter den ting forsikringen er knyttet til eier, faller forsikringen bort. Gjensidige svarer likevel for forsikringstilfeller som inntre innen fjorten dager etter eierskiftet. Forsikringen bortfaller uansett når den nye eier har tegnet forsikring.

13. Automatisk opphør av forsikring på registrerte kjøretøy med ansvarsforsikring

Motorvognforsikringen på registrerte kjøretøy med ansvarsforsikring opphører automatisk ved salg, vraking, tyveri og avregistrering.

14. Trafikkforsikringsavgift til staten (TFA)

Forsikringsselskapene er pålagt å kreve inn trafikkforsikringsavgift til staten. Trafikkforsikringsavgiften følger ansvarsforsikringen for kjøretøy, og du betaler for den perioden kjøretøyet er registrert.

15. Gjensidiges rett til å si opp forsikringen

Gjensidige kan si opp forsikringen ved manglende betaling, feil eller manglende opplysninger samt ved særlige forhold. Gjensidige kan også si opp forsikringen dersom forsikringstaker ikke medvirker til legitimering eller andre kundetiltak i henhold til hvitvaskingsloven, går konkurs eller etter en skade, så sant oppsigelse er rimelig.

16. Svik

Ved svik opphører både rett til erstatning og refusjon av innbetalt beløp, og alle forsikringsavtaler kan sies opp med øyeblikkelig virkning. Allerede utbetalte erstatningsbeløp kan kreves tilbakebetalt.

17. Krig og uroligheter

Forsikringen dekker ikke skade på person, ting eller tap som skyldes

- Krig eller alvorlige uroligheter i Norge
- Krig, krigslignende tilstand eller andre former for uroligheter i utlandet dersom forsikrede reiser inn i, eller tar opphold i, et område med krig eller uroligheter der Norsk Utenriksdepartement som følge av sikkerhetsrisikoen har utstedt reiseråd – hvis ikke annet er avtalt skriftlig
- Deltakelse i krig

Begrensningene over gjelder ikke for personskade som går inn under Lov om yrkesskadeforsikring.

På person og reiseforsikringer dekker Gjensidige likevel skade på person, ting eller tap som skyldes krig, krigslignende tilstand eller uroligheter i utlandet som oppstår i inntil 6 uker fra det Norske Utenriksdepartementet har utstedt reiseråd, når forsikrede allerede befinner seg i området reiserådet gjelder for.

På motorvognforsikring dekker forsikringen ingen skader

eller utgifter som oppstår i land der det Norske Utenriksdepartementet har utstedt reiseråd som følge av krig, krigslignende tilstand eller uroligheter. På motorvognforsikringen dekker Gjensidige likevel skade på person, ting eller tap som oppstår i inntil 6 uker fra reiseråd foreligger, når forsikret motorvogn allerede befinner seg i det området reiserådet gjelder for.

18. Skade ved terrorhandlinger

Ved terrorhandling er Gjensidiges samlede erstatningsansvar overfor alle kunder og andre kravstillere begrenset til kr 1 milliard pr. skadehendelse. Alle skader som inntreffer innenfor et tidsrom på 48 timer, regnes som samme hendelse. Overstiges fastsatt grense pr. hendelse, vil erstatningen bli redusert forholdsmessig.

For følgende objekter/interesser dekkes uansett ikke skade som direkte eller indirekte er en følge av terrorhandling:

- Dammer, tunneler, broer, flyplasser, jernbanestasjoner, kraftverk, bygninger med mer enn 25 etasjer
- Objekter/interesser utenfor Norden

Begrensningene over gjelder ikke for reiseforsikring eller personforsikringer - eller for personskade som går inn under Bilansvarsloven eller Lov om yrkesskadeforsikring.

Med terrorhandling forstås en rettsstridig, skadevoldende handling rettet mot allmennheten, herunder en voldshandling eller farlig spredning av biologiske eller kjemiske substanser - og som forstås å være utført i den hensikt å utøve innflytelse på politiske, religiøse eller andre ideologiske organer eller for å fremkalle frykt.

19. Farlig spredning av biologiske eller kjemiske substanser m.m.

For personskade under Bilansvarsloven og Lov om yrkesskadeforsikring samt på reise- og personforsikringer dekker Gjensidige skade eller tap som følge av farlig spredning av biologiske eller kjemiske substanser, skade eller tap forårsaket av raketter, atomvåpen eller radioaktiv stråling.

For reise- og personforsikringer gjelder følgende begrensning:

Ved skade eller tap forårsaket av atomvåpen eller radioaktiv stråling, er samlet erstatningsansvar overfor alle kunder og kravstillere begrenset til kr 500 millioner pr. skadehendelse. Alle skader som skyldes samme hendelse eller som har sin årsak i en sammenhengende kjede av hendelser, regnes som én skadehendelse.

For øvrige forsikringer dekkes ikke slike skader eller tap.

20. Jordskjelv og vulkanutbrudd

Gjensidige dekker tap eller skade som direkte eller indirekte er forårsaket av eller står i sammenheng med jordskjelv eller vulkanske utbrudd for:

- personforsikringer med unntak av ulykkesskade som følge av jordskjelv i Norge
- reiseforsikringer
- personskade under Bilansvarsloven
- personskade under Lov om yrkesskadeforsikring

For øvrige forsikringer dekkes ikke tap eller skade, og økning i tap eller skade, ved jordskjelv og vulkanutbrudd.

21. Områder som er underlagt sanksjoner

Enhver erstatningsplikt - og andre forpliktelser overfor den forsikrede eller andre rettighetshavere under forsikringen - bortfaller dersom oppfyllelse av forpliktelsen medfører brudd på regelverk som gjennomfører bindende vedtak fattet av FNs Sikkerhetsråd, restriktive tiltak vedtatt av EUs råd eller andre sanksjoner vedtatt av USA, Storbritannia eller Norge.

22. Forsikringsselskapenes sentrale skaderegister – FOSS

Alle skader som meldes et forsikringsselskap, kan registreres i Forsikringsselskapenes sentrale skaderegister. Når et forsikringsselskap melder en skade til registeret, får selskapet automatisk oversikt over fødsels-, organisasjons- og saksnummer, bransjekode, selskap, skadetype, dato og saksbehandlers initialer for alle skader som tidligere er meldt på samme kunde - også skader i andre forsikringsselskap. Registrerte skader slettes etter 10 år.

Forsikringstaker har innsynsrett ved skriftlig henvendelse til FINANS NORGE, Postboks 2473 Solli, 0202 Oslo eller: firmapost@fno.no

23. Register over livsforsikringer og pensjonsavtaler

Finansnæringens Servicekontor har et register over alle livsforsikringer og pensjonsavtaler slik at forsikrede og etterlatte lettere skal finne opplysninger. Det er registrert navn, fødselsnummer, referansenummer og navnet på finansinstitusjonen.

Forsikringstaker kan få innsyn eller reservere seg mot å stå i registeret ved å henvende seg til FNO Servicekontor, Postboks 2473 Solli, 0202 Oslo. Se også norskpensjon.no

24. Skjønn

Fastsattelse av erstatningsgrunnlag og verdier samt spørsmål i forbindelse med beregning av avbruddstap avgjøres ved skjønn dersom sikrede eller Gjensidige krever det. Skjønnets verdifastsettelse er øvre grense for Gjensidiges erstatningsansvar.

Sikrede eller Gjensidige kan kreve erstatningen fastsatt ved skjønn, for fysisk skade på følgende gjenstander:

- Motorvogn, inkludert tilhenger
- Arbeidsmaskin
- Skip og båt
- Bygning
- Innbo, eiendeler og driftsløser
- Driftstap inkludert husleietap
- Verdigjenstander

Med unntak av driftstap og husleietap skal skjønnen bare omhandle den fysiske skaden på den forsikrede gjenstanden, ikke andre krav i anledning skaden.

Skjønn avgis av sakkyndige og uhildede personer. Hver av partene velger en skjønnsmann. Dersom en av partene ønsker det, kan det velges særskilt skjønnsmann for bestemte ting ved avbruddstap for bestemte spørsmål.

Har den ene av partene skriftlig underrettet den andre om sitt valg, plikter den andre innen en uke etter at underretning er mottatt, å meddele om hvem som velges. Før skjønnen velger skjønnsmennene en oppmann. Hvis en av partene forlanger det, skal denne være bosatt utenfor partenes

hjemsted og utenfor den kommune hvor forsikringstilfellet har inntruffet. Unnlater en av partene å velge skjønnsmann, oppnevnes denne av tingretten i den rettskrets hvor skjønnnet foretas. Bli skjønnsmennene ikke enige om oppmann, oppnevnes denne på samme måte.

Skjønnsmennene skal innhente de opplysninger og foreta de undersøkelser som de anser nødvendige. De plikter å avgi sitt skjønn på grunnlag av forsikringsavtalen. Skjønnsmennene foretar verdsettelsen og besvarer spørsmålene ved avbruddstap uten at oppmannen tilkalles. Bli de ikke enige, tilkalles oppmannen som etter de samme regler avgir sitt skjønn over de punkter som skjønnsmennene er uenige om. Bli oppmannen tilkalt, beregnes erstatningen på grunnlag av dennes skjønn. Erstatningen skal likevel ikke ligge utenfor de grenser som skjønnsmennenes ansettelse medfører.

Partene betaler hver sin skjønnsmann. Honorar til oppmannen og mulige andre omkostninger ved skjønnnet bæres med en halvpart på hver. Ved skjønn overfor privatkunder eller boligselskap som gjelder tingskade knyttet til privat forsikring eller boligselskap, hvor det er Gjensidige som krever skjønn, betaler Gjensidige alle skjønnskostnader. Skjønnets verdsettelse er bindende for begge parter.

25. Informasjon om behandling av personopplysninger

Behandling av dine personopplysninger er nødvendig for å inngå og oppfylle forsikringsavtalen vi har med deg. Opplysningene behandles ved fornyelse av avtalen, ved skadebehandling og oppgjør og for å administrere kundeforholdet. Vi behandler også dine personopplysninger med grunnlag i vår berettigede interesse. Dette gjelder ved kundeoppfølging og markedsføring, ved markeds- og kundetilfredshetsundersøkelser, ved utvikling av nye og eksisterende tjenester og når vi logger besøk på våre nettsider

Ved klagebehandling, regresskrav og rettslige prosesser, vil vi behandle dine personopplysninger med formål å fastsette, gjøre gjeldende og forsvare et rettskrav. Vi behandler også personopplysninger på grunn av andre rettslige forpliktelser som påhviler foretaket som følge av annen lovgiving.

Dersom behandlingen gjelder særlige kategorier av personopplysninger, som helseopplysninger og opplysninger om fagforeningsmedlemskap som er nødvendig for å inngå avtalen, vil vi be om ditt samtykke til dette.

Automatiserte individuelle avgjørelser brukes ved kjøp av forsikring, og ved skadebehandling. I slike avgjørelser kan profilering inngå. Dersom resultatet av automatiserte individuelle avgjørelser påvirker deg i betydelig grad så har du i noen tilfeller rett til manuell inngripen. I de tilfeller dette gjelder vil du bli informert.

Gjensidige kan gjøre dine personopplysninger tilgjengelige for andre for eksempel internt i konsernet, til tjenesteleverandører og samarbeidspartnere, forsikringsformidlere, andre forsikringsselskaper og til forsikringsselskapenes fellesregistre. Dette gjøres kun i den grad dette er tillatt etter gjeldende lovgiving og ikke i strid med vår taushetsplikt. Der utleveringsplikt til offentlige

myndigheter går foran taushetsplikten, vil vi også kunne utlevere personopplysninger uten ditt samtykke.

Dine personopplysninger behandles så lenge du har en forsikring hos oss. Etter at en avtale med oss er sagt opp vil vi lagre opplysningene frem til foreldelsesfrister for de aktuelle produktene er utløpt på grunn av muligheten for fremtidige erstatningskrav som kan tilbakeføres til avtaleforholdet.

Personopplysningsloven gir deg større kontroll over egne personopplysninger. Dette betyr blant annet at du har rett til å be om innsyn, korrigering eller sletting av dine personopplysninger. Du har i visse tilfeller også rett til å protestere mot behandlingen og rett til å kreve behandlingen begrenset. Du kan motsette deg behandling knyttet til direkte markedsføring og der behandling er basert på samtykke kan du tilbakekalle dette. Du har også rett til å få utlevert personopplysninger du har gitt om deg selv, og du har rett til å klage til tilsynsmyndigheter. Du utøver dine rettigheter gjennom eget innlogget område, eller ved å henvende deg skriftlig til oss.

Behandlingsansvarlig er Gjensidige Forsikring ASA, Norge, Schweigaards gate 21, 0191 Oslo, org.nr. 995 568 217. Kontaktadresse er: Gjensidige Forsikring ASA, Postboks 700 Sentrum, 0106 Oslo.

Du kan også kontakte vårt personvernombud på personvernombudet@gjensidige.no eller skriftlig til: Gjensidige Forsikring ASA, v/ Personvernombudet, Postboks 700 Sentrum 0106 Oslo

Du finner vår fullstendige personvernerklæring på www.gjensidige.no, eller du kan få den tilsendt ved å sende inn en skriftlig henvendelse til oss.

26. Informasjon om klagemuligheter

Snakk med oss

Snakk først med en av våre medarbeidere. De kan ofte hjelpe deg med en løsning. Kanskje det hele skyldes en misforståelse eller at vi har gjort en feil i en travel hverdag? Gi oss en sjanse til å gjøre det bra igjen. Kontakt oss på 915 03 100.

Om du ønsker å klage på en beslutning i en skadesak, kan du klage til vårt Kundeombud
Gjensidige Forsikring
Kundeombudet
Postboks 700, Sentrum
0106 Oslo

Ekstern klagenemnd:
Finansklagenemnda.
Du kan klage elektronisk Finansklagenemnda (FinKN) eller sende brev til
Finansklagenemnda
Postboks 53, Skøyen
0212 Oslo

Finanstilsynet har det overordnede tilsynet med skadeforsikringsselskaper.
På Finanstilsynets hjemmeside
<https://www.finanstilsynet.no/> finnes en oversikt over eksterne klagenemnder

Finanstilsynets adresser

Besøksadresse:

Revierstredet 3

0151 Oslo

Postadresse:

Postboks 1187 Sentrum

0107 Oslo

E-post:

post@finanstilsynet.no

Private kunder kan også klage til

Forbrukertilsynet

Postboks 2862 Kjørbekk

3702 SKIEN

Tlf.: 23 400 600

Nettadresse: <https://www.forbrukertilsynet.no/>

Eiendeler

Erstatningsregler for Eiendeler

I stedet for forsikringsavtaleloven § 6-1 gjelder:

1. Skader som skal meldes til politiet

Brann, innbrudd, tyveri, skadeverk og ran.

2. Alternative oppgjørsmåter

Gjensidige avgjør om skaden skal erstattes ved kontantoppgjør, reparasjon eller ved at det gjenanskaffes tilsvarende eller i det vesentlige tilsvarende ting. Gjensidige har rett til å bestemme hvilken reparatør eller leverandør som skal benyttes. Erstatningen utbetales i takt med reparasjon/gjenanskaffelse

3. Eiendomsretten til ting som er skadet eller kommet til rette

Gjensidige har rett til å overta en skadet ting når det er utbetalt erstatning som for totaltap. Kommer en ting til rette etter at erstatning er utbetalt, har sikrede rett til å beholde tingen mot å tilbakebetale erstatningen.

4. Gjensidiges ansvar overfor panthaver og konkursbo

er begrenset til det laveste av følgende to beløp:

- Nedgangen i tingens markedsverdi som følge av skaden.
- Vedkommendes økonomiske interesse i tingen på skadetidspunktet.

For panthavere betyr tingen i denne sammenheng panteobjektet i sin helhet.

Ved konkurs gjelder bestemmelsene ovenfor, uten hensyn til om konkursen ble åpnet før eller etter at skaden inntraff.

5. Gjensidiges overtagelse av panterett

Er Gjensidige ansvarlig overfor panthaver, men ikke overfor eier, inntre Gjensidige i panthavers rett i den utstrekning Gjensidige betaler erstatning til panthaver.

6. Erstatningsberegning

6.1 Fellesregler

- Forsikringssum

Forsikringssummen fastsettes av forsikringstakeren. Etter fradrag av egenandel, erstattes skade inntil de oppgitte summene.

Hvis forsikringssummen for eiendeler i en bygning ikke er høy nok til å dekke opp en skade, kan skaden likevel dekkes opp til forsikringssummene for alle eiendelene på lokasjonen.

Dette gjelder kun om forsikringssummene er høye nok til å omfatte alle eiendeler på lokasjonen.

- Erstatningsberegning

Følgende tas hensyn til i beregningen:

- Utgifter til forundersøkelser, adkomst og istandsettelse erstattes.

- Netto påløpte offentlige avgifter ved utbedring av skaden erstattes.
- For ting som ikke lenger er i bruk eller er ukurant, settes erstatningen ikke høyere enn markedsverdien etter fradrag av kostnadene til klargjøring for salg.

Prisene på skadedagen legges til grunn.

- Definisjoner:

Nypris er hva det vil koste å anskaffe tilsvarende eller i det vesentlige tilsvarende ting som ny, installert, montert og driftsatt som umiddelbart før skaden inntraff.

Markedsværdi er hva gjenstanden kunne vært solgt for umiddelbart før skaden inntraff.

6.2. Maskiner, inventar og løsøre, bygningsmessig innredning

Erstatningen beregnes på følgende måte:

- For tilhenger/maskinredskap til arbeidsmaskin i landbruksproduksjon gjelder:

Erstatningen settes til hva det koster å reparere skaden, men ikke høyere enn markedsværdi. Der det ikke finnes et brukmarked gjelder bestemmelsene nedenfor

- For reparasjon av melkerobot hvor reparasjonspris er under 100 000 eks. mva:

- Ved bytte av skjerm, kamera, PC/datamaskin eller andre elektroniske deler: Erstatningen settes til reparasjonspris med 20 % fradrag for hvert påbegynte år fra delen som byttes er 5 år.
- Ved bytte av øvrige deler: Erstatningen settes til reparasjonspris med 5 % fradrag for hvert påbegynte år fra delen som byttes er 5 år.

- For ting med nypris under kr 100 000 eks mva, gjelder følgende:

- Elektrisk verktøy og utstyr: Erstatningen settes til nypris for tilsvarende ting med 10 % fradrag for hvert påbegynte år fra tingen er 5 år.
- Håndverktøy og ikke-elektronisk verktøy/utstyr: Erstatningen settes til nypris for tilsvarende ting med 15 % fradrag for hvert påbegynte år fra tingen er 5 år.
- Pc/nettbrett/mobiltelefon/server/kopimaskin og annet datautstyr: Erstatningen settes til nypris for tilsvarende ting med 20 % fradrag for hvert påbegynte år fra tingen er 1 år.
- For andre maskiner, inventar og løsøre: Erstatningen settes til nypris for tilsvarende ting med 15 % fradrag for hvert påbegynte år fra tingen er 5 år.

Kan tingen repareres for lavere pris enn gjenanskaffelse etter erstatningsreglene over erstattes reparasjonspris uten aldersfradrag. Gjenanskaffes tingen med vesentlig tilsvarende brukt ting erstattes bruktpriisen uten aldersfradrag.

- For ting med nypris over kr 100 000 eks mva og bygningsmessig innredning, gjelder følgende:

- Ting som repareres/gjenanskaffes innen 3 år

Maksimal erstatning er nyprisen før skaden,

fratrukket markedsverdien etter skaden.

Når tingens alder utgjør mindre enn eller lik 30 % av tingens totale brukstid, gjøres ikke fradrag i erstatningen.

Når tingens eller den skadde dels alder utgjør mer enn 30% av den totale brukstiden, beregnes erstatning til reparasjon/gjenanskaffelse etter følgende formel:

$$(A/B) \times 1,4 C = E$$

A = Gjenstående brukstid

B = Total brukstid som ny

C = Reparasjonspris/Nypris

E = Erstatning

- Ting som ikke repareres/gjenanskaffes innen 3 år erstattes med reduksjonen i markedsverdien som følge av skaden, men ikke høyere enn nyprisen eller reparasjonskostnaden.

6.3. Varer

Erstatningen beregnes på grunnlag av utgifter til reparasjon/ny produksjon/gjenanskaffelse til samme eller vesentlig samme stand som umiddelbart før skaden inntraff.

For solgte varer benyttes salgsprisen.

For salgbar kunst benyttes sannsynliggjort salgspris.

6.4. Riving og rydding

Erstatningen beregnes på grunnlag av utgifter til riving, rydding, lagring, bortkjøring og destruksjon av verdiløse rester.

6.5 Andre erstatningsberegninger

- Rekonstruksjon

Nødvendige utgifter til rekonstruksjon av elektroniske data og manuskripter, yrkestegninger og øvrige arkiver, innen 24 måneder fra skadedagen.

Backup/sikkerhetskopier er omfattet også på eksternt lagringssted med inntil forsikringssummen, maksimalt kr. 1 million. Dersom lagringsstedet benyttes av flere, er Gjensidiges erstatningsansvar totalt for alle kunder begrenset til kr 50 millioner per skadehendelse per lagringssted for backup/sikkerhetskopier. Overstiges denne grensen, vil erstatningene bli redusert forholdsmessig.

Backup/sikkerhetskopier er omfattet også under fysisk transport mellom forsikringsstedet og lagringssted for backup.

7. Andre bestemmelser

- Naturskade

Naturskadeerstatningen kan settes ned eller falle bort når skadens inntreden eller omfang helt eller delvis skyldes svak konstruksjon i forhold til de påkjenninger tingen kan ventes å bli utsatt for, dårlig vedlikehold eller tilsyn eller når den skadelidte kan lastes for at han ikke forebygget skaden eller hindret dens omfang. Ved avgjørelsen skal det legges vekt på den skadelidtes forutsetninger for å innse hvilke krav som må stilles, hans mulighet for utbedring av mangelen og forholdene ellers.

- Prisstigning etter skade

erstattes innenfor normal reparasjons-/gjenanskaffelsestid, maksimalt 24 måneder, regnet fra skadedagen. Erstatningen er begrenset til 20% av erstatningen for tingskaden.

8. Egenandel

Avtalt egenandel trekkes fra erstatningsoppgjøret.

- Snøtyngde

Med snøtyngde menes skade som helt eller delvis skyldes snø-/istyingde og/eller ras av snø eller is fra bygning, samt snøpress. Se forsikringsbevis for egenandel.

9. Hva grov uaktsomhet og forsett fra andre betyr for sikrede

Skade ved forsettlig handlinger eller unnlater fra daglig leder eller eiere får samme virkning som om de er sikredes egne handlinger eller unnlater og kan medføre at erstatningen kan falle bort helt eller delvis. Skade ved grovt uaktsomme handlinger eller unnlater fra daglig leder, eiere eller personer som utfører arbeid av ledende art, ansvarshavende for det skadeforebyggende arbeid, eller andre som har en særlig selvstendig stilling innen virksomheten, får samme virkning som om de er sikredes egne handlinger eller unnlater og kan medføre at erstatningen kan falle bort helt eller delvis.